

Nro. 39.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken November 13-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s,

E' folyó Sz. András Havának 8-dik napján a'
Sz. István Apost. Magyar Király Rendjének in-
nepe tartatott a' Csász. Kir. udvarban nagy pom-
pával, mellyen Eő Cs. és A. K. Felsége *Albert* Szak-
szóniai Kir. és Tesseni Hertzezzel, az itt lévő
Nagy keresztes Commendátor, és Kis keresztes
vitézekkel együtt, mindnyájan ezen Rendhez illen-
dő köntösökbe felöltözve, dél előtt tizenegy óra-
kor, az udvari tiszteknek szolgálatjok, és a' Cs.
Kir. testőrző nemes seregeknek paradirozások
mellett az, udvari nagy templomba, szent. mise
halgatására mentek. Annak végződése után, Eő
Cs. és A. K. Felsége, *Albert* Szakszóniai K. Her-
tzezzel együtt, a' Cs. várnagy szájába mentek,

és ott mind az Eő Felségek, mind a' Sz. István Rendjének, a' Commendátoroknak, és Kis Keresztéseknek külön rendelt táblákhoz ülven, szép éneklés és muzsika szóllások alatt ebédeltek. A' Fels. Császárné, *Mária Beatrix* Fels. anyyával, és a' több Cs. Kir. Fő Hertzegekkel 's Hertzeg Asszonyokkal együtt jelen vóltak ezen nevezetes innep napon; a' több jelen vólt úri személyeknek számokra is karok vóltak építve azon szálában.

Frantzia Birodalom.

A' Frankfurti Frantzia újság levelekben azokról a' Fr. Ex-Generálokról és tzimborás társaikról hozatott szententzia, a' kik a' múlt October 23-ik napján a' Politzia ministert, a' politzia Praefectust, és a' városi Commendánst megtámadták, 's annál fogva a' közönséges tsendességet megháborítani igyekeztek, rövideden előadatik. *Mallet* Ex-Brigadiros Generális a' Status belső tsendességének meg háborításáért halálra és minden jószágának confiscaltatására szententziáztatott; hasonlóképe *Lahorie* és *Guidal* Ex-Generálisok, is *Soulier* batallion Commendáns; *Steenhauwert*, *Borderieux*, és *Piqueret* Kapitányok; *Fessart*, *Lefebure*, *Regnier*, és *Beaumont* hadnagyok; *Rateau* Káplár, és *Bocchéiampe* Status fogoly, mindnyájan meg győzettetvén arról, hogy ők *Mallet* Ex-Generálisnak tzimborás társaik vóltak. — Tizen szabadon botsáttattak. — Ez az ellenek hozatott törvényes szententzia October 30-ik napján minden úttzákon kiragasztott, 's azon napon délután a' Grenelle nevezetű mezőn el is vették jutalmokat. — Az első, tudniillik *Mallet* leg nagyobb bünösnek találtatott,

mivel ő a' Kormány széket és a' mostani dynastiát, az az, uralkodó familiát meg változtatni, a' polgárokat és lakosokat zenebonára indítani, és a' Csász. hatalom ellen fegyvert fogni igyekezett. A' többiek azért ítéltettek halálra, mivel ő vele tzimboráskodtak.

A' *Gazette de France* című Párisi Zsurnálban egy különös dolog találtatik, melly abból áll, hogy a' Frantzia Flandriában egy *Chesquiere Virginia* nevű bátor hajadon leány, 1806-dik esztendőben testvér bátyját, kinek nem a' katonai életre, hanem inkább a' tanulásra vólt kedve, a' conscriptziótól felváltotta, 's helyette szüleinek engedelmével katonává lett. Az elmarsirozásnak idején, testvér bátyja köntösébe felöltözve, kihez mind testeállására, mind ábrázatjára nézve nagyon hasonlított, a' 27-ik línea regementhez ment, 's annál hat esztendőig szolgált. — A' Wágrami verekedés után, mivel a' Duna vizébe esett kapitányját a' veszedelemből kiszabadította, strázsamesterré tétetett; Portugáliában a' Lizbona mellett Május 2 ik napján esett verekedésben, a' hol a' Fr. hadi seregeket az Abrantesi hertzeg (Marsal Junot) kommandirozt, a' maga ellenségtől körül vétetett Obersterét, hat önként vállalkozott Fr. katonákkal a' rabságtól megmentette, és két insurgens tiszteket elfogott, de maga a' bal karján sebet kapott. Mivelugyan ezen verekedésben a' bal oldala bajonettel megszurattott, az Almejdai, 's onnan a' Burgosi ispotályba küldetett, a' hol kapott sebe meg gyógyult. De azután egy nyavalyába esvén, kivilágosodott, hogy ő nem fegyverviselésre, hanem fonásra, szövésre, és főzésre teremtetett személy legyen;

arra való nézve azon Obersterétől, a' kit ő az ellenség markából kiszabadított, mutatott vitézségének bizonyos tanúbizonyságát nyervén, szülőihez vissza kísértetett. Ilyen históriák nem egyszer hanem többször is történtek a' Frantzia revoluzionális háborúban.

Orosz Birodalom.

A' Párisi Moniteur, a' Napoleon Császár parantsolatjából közönségesse tette azt a' szententziát, mellyet a' Moskauban kineveztetett katonai ítélő szék azok ellen a' gonosz emberek ellen hozott, a' kik azon hajdani népés rezidentziát, September 14-ik, 15-ik és következő napjain meggyújtották. Ezek között 26 ember az ítélő szék eleibe idéztetvén és tízen bűnösöknek találtaiván, halálra szententziáztatottak, mások pedig, a' kikről meg nem lehetett mutatni, hogy ők is kezekben hordták volna a' gyújtogató eszközöket, vissza vitettek a' tömlőzbe, és hogy se nekinek se árthassanak, tovább is abban fognak őriztetni.

Ez a' Frantzia Generálisokból, Obersterekből 's nevezetes fő tisztekből álló hadi Commissio maga eleibe vitetvén azokat a' gonosz embereket, a' kik Moskau városát meggyújtották, mind azokat a' dolgokat, mellyekkel vádoltattak eleikbe rakta, a' tanúkat meg hallgatta, és a' gyújtó eszközöket, úgymint kanótzokat, rakétákat, fosforos üvegeket, kénköveket, 's több ilyen nallalok talaltató gyújtó eszközöket, nekik megmutatta

Az ő vallástételekből azt ítélte a' Commissio, hogy az Orosz Kormányzók azon veszedelmes környűlállásokból, mellyek közzé maga

magát taszította, ki nem menekedhetvén, és azt is előre ellátván, hogy a' Frantzia győzedelmes seregeknek Moskauba való bémeneteleket meg nem akadályoztathattya; már három hóinappal annakelőtte azt vegzette, hogy maga védelmezésére rendkívül való, és minden pallérozott nemzetektől megvetetett gyújtó és pusztító eszközökkel élyen, hogy ezen végre egy Schmit nevű Anglus Doktornak, Mechanicusnak, és Machinistának tanátsáival élt, a' kit a' múlt Majus hóloapnak első napjaiban azért hívatott Pétersburgba, hogy őket ártalmas feltételekben segítse; hogy ez az Anglia Országi ember a' Woronzowi kastélyban Moskautól hat verstre a' Kalugai úton, több nevezetes tisztviselőkkel konferenziát tartot; hogy azon kastélyba 10 gyalog és 12 dragonyos katonákból álló csapat küldetett a' végre, hogy a' nevezett Anglus titkos foglalatosságait eltítkollya, és hogy azoknak látására a' kíváncsi embereket ne botsássa.

Azt is vallották azok a' gonosz emberek, hogy az az Anglus machinista olly nagy levegőbéli hajót készített, mellyben mindenféle ronító és égető alkotmányok vóltak elrejtve; hogy a' Frantzia seregek Moskauba való bémenetelek előtt, hét igen nagy, és puskaporral megtöltött hordók küldettek Woronzowba, mellyeket az említett Mechanikus munkájának készítésére fordítani igyekezett; hogy ezek a' készülétek egyedül annak a' ballonnak tsinálására tétettek, és hogy a' Woronzowi kastélyba hívatott mester emberek egyedül tüzi eszközöknek, és más gyújtó alkotmányoknak készítéseben foglalatoskodtak; hogy az Orosz fő Kormányshék azon eszkö-

zöknek és alkotmányoknak készítésekre kívánta-
tott költséget maga adta; hogy Gróf *Rastopsin*
azon városnak kormányzója, a' *Moshaiski* ve-
rekedéstől fogva a' Frantzia Armádiának oda-
leendő bizonyos bemeneteléről meg lévén győ-
zettelve, eltökéllette magában, hogy azon vá-
rost tűz által elpusztítsa. Továbbá, hogy ő
az *Ostrog* és *Yamou* nevezetű tömlötzöket, mel-
lyekben 800 gonosztévők fogva tartattak, felnyit-
tatta, 's tőlök azt kívánta, hogy ők a' Fran-
tziának oda való bemenetelek után 24 órával
a' várost gyújtsák meg; hogy Orosz hadi tisz-
teknek 's köz katonáknak és policia agenseknek
meg volt titkon parantsolva, hogy elváltoztatott
ruhákban Moskauban maradjanak, adjanak jelt
azon város meggyújtására, 's igazgassák a' gyúj-
togatókat; hogy *Rastopsin* Kormányzó minden
tűzoltó eszközöket October 14-ikén reggel onnan
elküldetett s. a. t.

Minekutánna a' *Commissio* eleibe idéztetett
bűnösök, és az ő mentségek is meghalgattak,
és a' bírák elől kiküldettettek volna, voksolásra
ment a' dolog, és a' mint már fellyebb is meg-
jegyzettük, 10-en közzülök halálra, 16-an továb-
bi tömlötzöztetésre ítéltettek.

Spanyol és Portugallia Országok.

A' hadi dolgokra ügyelő Frantzia ministeri-
um, következő hadi tudósításokat tétetett kö-
zönsegessé. Ezen Ország északi részében az
Angliai és Portugalliai armádiák közt esett ve-
rekedés után, a' Frantzia hadi seregek szép ren-
del és minden veszteség nélkül Valadolidon ke-
resztül *Burgosba* vonták magokat vissza. Gene-
rál *Clausel* a' Frantzia armádiának szükségéről

gondot viselni, és az ellenséget minden lépésében 's nyomásában meg akadályoztatni tudta, még pedig olly képen, hogy Lord *Wellington* sohol meg nem támadhatta a' Fr. Ármádiát, hanem végtére minden erejét a' Burgosi vár ellen fordította; de mind ekkorig sem boldogúlhatott. Mivel a' múlt September és October hónapokban segítő seregek mentek a' Frantzia Ármádiához, azon igyekezett, hogy az ostromló ellenséget megtámadván, azon várat a' meg szállás alól felszabadíthassa, és tsak azt várja, hogy az északi, a' déli ármádiák, és annak derekai magokat a' Spanyol Király vezérlése alatt öszve kaptathassák, mihelyt erről tudósíttatni fog Generál *Clauzel*, mingyárt megtámadja az ellenséges ármádiát. — A' Kasztiliai lakosok nagyon bosszonkodnak, hogy a' Madritban elfoglaltatott dolgok Rodrigoba vitettek, és hogy az élet minden tartományokból Portugalliába küldetik, a' melly intézetekből azt lehet ítélni, hogy a' Spanyol Országban való megmaradáshoz magoknak az Anglusoknak sints reménységek. Ennekfelette mivel semmiért sem fizetnek kész pénzt, hanem tsak recepissét adnak, a' parasztoknak tellyeséggel nem tettik.

Egy Bayonnei Párisba küldött tudósítás azt tartya, hogy *Josef Napoleon* Király, a' Frantzia ármádiának derekával, és a' déli ármádiával előbre nyomúlván, Lord *Wellington* a' magaszándékát meg változtatta, és mivel a' Burgosi erősségnek ostromlásában is sok embert vesztett, azt félbe hagyta. A' Spanyol Király vezérlése alatt lévő Spanyol hadi seregek nagy buzgóságtól lelkesítetnek, ágyúink rettentők, és jól ki

vannak tanítva lovas katonáink. Hertzeg *Albúfera* (Marsal *Süchet*) Valenciában maradt, és a' Sziciliából jött expeditziót zabolán tartya, melly csak néhány szempillantatig mutatta magát, 's azután az Alicantei kőfalak mellé bújt.

A' Spanyol Országban esett újabb hadi történetekről következő tudósításokat adott ki a' Frantzia Monitór

I. A' Spanyol Ország északi részében való Fr. Armádiáról. A' Salamanca mellett történt dolgok után, a' Biskayai tartományban, és az északi Armádia háta megett is különbözőkülönbféle hadi történetek estek. A' Portugalliái Armádiának hátrálásáról, és azokról a' készülletekről, mellyeket az ellenség tett vala, *Caffarelli* Generál tudósíttatván, szükségesnek ítélte a' vezérlésére bízott Fr. hadi seregeket azonnal öszvegyűjteni, és ha a' szükség kívánná azokkal előre nyomúlani. E' végre minden Biscajában kommandirozó Generálisoknak parantsolatot küldött, különösen a' Bilbaoban kommandirozó *Rouget* Generálnak meg parantsolta, hogy azon várost mingyárt hagygya oda, és minden késedelem nélkül marsirozzon *Vittoriába*.

Mindjárt végbe is vitte ezt a' parantsolatot, és már az ispotályok is kiüresíttettek, a' midőn az északi armádiának nevezett vezérétől, a' ki a' Portugalliai armádiától kedvezőbb tudósításokat vett vala, ellenkező, és a' Bilbaoban való további megmaradásra parantsolatot vett. De mivel már akkor Generál *Rouget* onnan elment, hogy a' Generál *Caffarelli* parantsolatjának annyira, a' mennyire lehet engedelmeskedjen, *Durangoban* meg állott, mellyet a' most nevezett

vezér is helybe hagyott, 's egyszersmind parancsolatot küldött hogy *Bilbaoba* ugyan vissza ne mennyen, hanem az ellenséget szemén tartsa, és semmiképen meg ne engedje, hogy oda bé mennyen. A' minthogy mingyárt azután, az azon tartományban imitt amott tsavargó insurgensek *Bilbao* ellen indúltak, mellyről Generál *Rouget* tudósíttatván, azoknak meg kémlelésekre egy tsapatot küldött, melly az azon várost körül vett 5000 főből állott insurgenseket onnan el el űzte, és maga *Rouget* is vissza menvén a' várost elfoglalta, a' hol nagy örömmel fogadtatott minden hadi népe a' lakosoktól.

Hadi Történetek.

Az *Elchingeni* hertzeg (*Marsal Ney*) *Bogorodskban* van, az *Olasz Országi Vice Királynak* előjáró serege *Troitsában* a' *Dmitrowba* vivő úton fekszik. Azok a' sok régiségek és ritkaságok, mellyeket a' *Moskai* várban, az úgy nevezett *Kremelben* találtak a' *Frantziák*, *Párisba* küldettek, a' *B. Sz. Máriának* merő aranyból készített, és gyémánt kövekkel megrakott álló képe is oda vitetett.

Nagy nehezen lehetett azon 30 ezer beteg és sebes *Orosz katonák* között, a' kik a' *Moskai* ispotályokban feküttek, 's oda égtek, 4000 ret attól a' kegyetlen haláltól megmenteni. Az *Orosz Ármádia* maga sem hagyja helyben *Moskau* városának megégettetését, magok is irtódnak az *Oroszok Gr. Rastopsinnak* iszonyúságától, a' ki a' mellette vólt *Anglus Commissáriusnak Wilsonnak* tanátsával élt.

A' *Reggioi Hertzeg* (*Marsal Oudinot*) a' ki a' *Smolenski* ütközetben nagy sebet kapott, ab-

ból Wilnában meggyógyult és már semmi baja nintsen. (Ez a' Fr. nagy hős az Austerlitz-i veredésben is kemény sebet kapott az egyik oldalán, és ide Bétsbe hoztatván itt gyógyított meg. Mivel azon véres ütközethen vitézi bátorsága által magát megkülönböztette, még betegágyában Generálisnak tétetett.)

A' Smolenski, és a' Moskaui veredéseket körülállásosan ki fogja a' Generál Stáb nyomtatásban adni, és azokat nevenként elő számlálni, a' kik azokban magokat mások felett megkülönböztették. — A' Kremelt 30 ágyúkkal rakták meg, a' magazinumok és tábori sütő kemenczék abban vannak. — Gr. *Rastopsin* a' maga Moskau mellett lévő nyári mulató palotáját is maga meggyújtotta 's földig leégettette.

Néhány közönséges újság levelek ekként írják le az ő életét: Gróf *Rastopsin* egy régi Orosz familiából származott ember; sem az ő ősei, sem még most is élő 81 esztendőös atya meg nem különböztették magokat a' közönséges hivatalokban, és még most is egyik jószágában él. Ez a' magát Moskau városának megégettetése által híressé tett Gróf *Rostopsin* 21 esztendőös korában az Orosz Csász. testőrző seregnél Hadnagy volt, 1787 és 1788 ik esztendőkbén Berlinbe utazott, és ott való mulatása alatt őtet az atya is meglátogatta. Ő maga Frantziáúl és Németül jól beszél, de az atya az Orosz nyelven kívül mást nem ért, nem is beszél. *Berlinben* az akkori Orosz Császári Követnek Gróf *Romanzow Serginek* (a' mostani külső dolgokra ügyelő Orosz Minister testvér bátyjának) a' Brandenburgi kapunál lévő szép palotájában lakott, és mivel

eleven és tüzes ifjú volt, nagy kedvességben volt a' Követnél. *I. Pál* Orosz Császár uralkodása alatt nagy szerentsét tett annyiban, hogy külső dolgokra ügyelő miniszternek tétetődött, minden Orosz nagy rendek tzímerével felékesítettett, és édes attyával együtt Grófi rangra emeltetett. De ezen szerentséje sokáig nem tartott, a' nevezett Császár kegyelméből ki esvén, számkivetésbe küldetett. Végtére a' most uralkodó Császár *I. Sándor* kegyelmébe felvótetvén Moskaui Generál Gubernátorrá tétetett. Melly hivatalját miként viselte és végzette légyen, azon fő városnak szomorú sorsa bizonyítja.

Újabb hadi Tudósítások.

A' Pári Moniteurnek első Novemberi darabjában, a' *Frantzia nagy Armádiának 24-ik bulletinje*, az az, *hadi Tudósítása* kihirdettetett, melly következőképen adatott ki Moskauban October 14-ik napján: „Generál Báró *Delzons* Dmitrow ellen ment, a' Nápolyi Király az előjáró sereggel a' Nára folyóvíz mellett, az ellenséggel által ellenben állott, a' ki abban foglalatoskodott, hogy a' maga armádiáját a' tartománybéli insurgensekkel meg szaporíthassa, 's megerősíthesse.

Azok az Orosz hadi seregek, mellyek *Moldvában* táboroztak, *Tormaszow* Generál armádiájához kaptsoítottak. — A' Finnlandiai hadi seregek Rigába kiszállottak, 's onnan kitsapván, a' 10 ik Fr. armádiát megtámadták, de vissza verettek, 's 3000 ember esett közzülök fogságba. Még eddig semmi hivatal szerént való tudósítás ki nem adattatott ezen fényes győzedelemről, melly nagy ditsósságére szolgál *York* Prusszus Generál Lajtiantnak. — Minden sebes katoná-

ink *Smolenskbe*, *Minskba* és *Mohilewbe* vitettek, a' kik között sokan meg gyógyulván ismét regementjeikhez mentek.

Sok Péterburgi és Moskaui magános levelezésekből ki lehet az Orosz Birodalomnak jelenvaló állapotját tanulni. Mivel a' Moskau ellen végzett planum titokba tartatott, az oda való demes és birtokos lakosok semmi féltő kintseiket és vagyonjaikat másuvá nem vihették. — A' Fr. Indzsínörök Moskau városának planumát lerajzol. van, úgy találták, hogy annak 9/10 része megégett, és csak 1/10 része menekedett meg a' tűztől.

A' Frantzia Zsurnálokban egy Moskaui 12. dik Octoberi magánostudósítás találatik, mellynek rövid foglalattya a' következőkből áll: — „Ma reggel, úgymond, igen szép revü vagy katoná mustra tartatott a' *Kremel* mellett, mellyben *Napoleon* Császár, a' rendbe állott katonaság közt fel 's alá lovagolván, sok tisztekek és köz emberekkel beszéllett. Az idő igen szép vólt. — A' honnyaikba vissza jött Moskaui lakosok felette nagyon kárhóztatták, sőt átkozák azokat az embereket, a' kik azon várost meggyújtották, vagy meggyújtani parantsolták és megégették. Minden nap sok bor és pálinka találatik az oda való pintzékben; a' város környékén lévő számos nyári mulató paloták sérttetlenül maradtak, a' mellyekben a' Fr. katoná tisztekek és köz embereknek jó kvártélyok van, téli köntösök is készitettek számokra, de azokra, kedvező lévén az idő járása, még eddig semmi szükségek nem vólt; sok síkározó kortszolyák, és szanok vagy szánkák tartatnak készen, mellynek jó hasznát fogja az armádia venni. A' Frantzia seregek igen egészségesek, kevés betegek vannak az ispotályókban.